

God neemt de geschiedenis in handen

Te lezen: Psalm 2 en Openbaring 5
Utrecht-Noord, 9 september 1984

Het vijfde hoofdstuk van het boek Openbaringen is een van de rijkste gedeelten uit de bijbel. Wie met zijn beide benen in de wereld staat, wie de krant leest, naar de nieuwsberichten luistert, het tv-journaal ziet, kan niet om Openb. 5 heen. Als hij tenminste bij alles wat hij leest en hoort en ziet van het wereldgebeuren, zijn geloof in God wil behouden.

In Openb. 5 slaan we een blik achter de wereldgeschiedenis. De hemel gaat in dit hoofdstuk, om het zo te zeggen, op een kier en wij mogen naar binnen kijken. En daar in de hemel zien we iets van het geheim van wat zich op aarde afspeelt. Alles draait om een boekrol. God zit op zijn troon en heeft die boekrol in zijn rechterhand. Dat is de hand waarmee God regeert en de geschiedenis op aarde leidt. In het Oude Testament lezen we enkele keren, dat God door zijn rechterhand Israël uit Egypte uitleidde en door de Schelfzee voerde. Dat boek heeft iets te maken met die rechterhand waarmee God het vast houdt. Dat boek heeft iets te maken met het besturen van de wereldgeschiedenis.

Dat boek wordt ter opening en ter lezing aangeboden. Dan blijkt hoe belangrijk dat boek is, hoe het wel en wee op de aarde en in de hemel met dit boek te maken heeft. Een engel - een sterke engel staat er - roept met luide stem: 'Wie is waardig de boekrol te openen en haar zegels te verbreken?' Zijn roep galmt door de hemel en over de aarde. Daarna valt er een doodse stilte. Niemand kan het boek openen. Dan spelen zich emotionele taferelen af. Johannes - die dit visioen van God ontvangt en het beschrijft - barst in snikken uit. Zoals iemand in snikken uitbarst die zijn wereld in elkaar ziet zakken. Hij huilt zoals in de tweede wereldoorlog mensen gehuild hebben, als ze machteloos moesten toezien hoe Joden uit hun huizen werden gesleept en op transport naar de concentratiekampen werden geplaatst. Is er dan niemand die hier iets aan kan doen? Er is niemand. Dan kan je alleen maar huilen. Tenslotte verschijnt er in de hemel iemand die de boekrol wel kan openen. Het is een lam. Een offerlam met de littekens van het offermes zichtbaar op de keel. 'Een lam als geslacht' schrijft Johannes. Dat lam is Jezus Christus als het offerlam voor ons geslacht, als de kruiseling van Golgotha met de littekens van de spijkers en de speer nog zichtbaar. Dit Lam kon de boekrol uit de rechterhand van God aannemen en het boek openen.

Dan opnieuw emotionele taferelen. Ditmaal geen tranen maar vreugdegezang. Iedereen in de hemel en op de aarde barst in lofliederen uit. Er wordt gezongen zoals er aan het eind van de tweede wereldoorlog, op bevrijdingsdag, gezongen is in kerken en op de straat. Lieder die heel diep wegekomen uit je eigen benauwde ziel en uit de ziel van een volk. Lieder van vreugde om een nieuwe toekomst. Lofzangen op de Bevrijder.

Dat boek in de rechterhand van God, dat gesloten boek dat niemand kan openen - en er wordt gehuild -,
dat boek dat de gekruisigde Christus met de littekens in zijn handen opent - en alles juicht -,
dat boek is het boek van de geschiedenis.
Daarin staat alles wat op aarde gebeurd is, en vandaag gebeurt, en nog zal gebeuren.

Wanneer ik met Johannes meekijk, wanneer ik Openb. 5 als het ware voor mijn eigen ogen zie gebeuren, dan kan ik niet anders dan hardop roepen: 'Halleluja'. Prijs de Heer!' Dan kan ik alleen maar meedoen met dat koor dat zingt: 'Hem, die op de troon gezeten is, en het Lam zij de lof en de eer en de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid'. Dat is ongelooflijk: Christus neemt de wereldgeschiedenis in zijn handen!
Niet alleen mijn ziel rust in de doorboorde handen van Jezus, om die te redden voor de eeuwigheid.
Niet alleen mijn persoonlijke levensgeschiedenis, en de uwe, als kind van God, rust in de handen van Jezus, zodat uw en mijn persoonlijke levensgeschiedenis tenslotte eindigt in Gods heerlijkheid.
Jezus neemt ook de wereldgeschiedenis in zijn handen. In de handen die de merktekens dragen van zijn lijden voor u en voor mij.

Het meest waanzinnige dat onder de zon te zien is, is waarschijnlijk de geschiedenis. Daar is vaak geen touw aan vast te knopen. Het is inderdaad een gesloten boek. Een met zeven zegels verzegelde boekrol. Je krijgt je vingers er niet achter. De geschiedenis is een raadselachtige aaneenknoping van liefde en haat, van idealen en tragische mislukkingen, van heldendom en misdaad, van goede bedoelingen en corrupte daden.

En het is bijna te zot om waar te zijn: maar het één hangt aan het ander. Na de demonische waanzin van de jaren '40 - '45, waarin alle mensen zo tot in het diepst van hun ziel geschokt waren door de gevolgen van rassenhaat en antisemitisme werd er gezegd: 'Dit zal ons nooit meer gebeuren!' en veertig jaar later steekt het overal weer de kop op! Ingekleed in soms heel goed klinkende redematies. Hoe is dat mogelijk?!

Een historicus schreef: "Als de geschiedenis ons één ding leert, is het wel dit, dat de mensen niets van de geschiedenis leren".

Om het in brei-termen te zeggen: De geschiedenis is een waanzinnig broddelwerk van goed en kwaad. En het één gaat zo maar in het ander over. Het is zo ingewikkeld: Het einde van de tweede wereldoorlog, de bevrijding, was toch iets moois en goed?! Iets waarvoor honderdduizenden hun leven hebben geofferd! Wat heeft het ons gebracht? Binnen een paar jaar een ijzeren gordijn en een koude oorlog tussen Oost en West! Is dat niet waanzinnig?

Het is een goede en rechtvaardige zaak dat volkeren in Afrika en Azië niet langer koloniën zijn, en nu zichzelf besturen. Maar het einde van het onrecht van de blanke overheersing was vaak het begin van een nieuw onrecht. De vroegere onderdrukten krijgen gelegenheid elkaar te onderdrukken.

In de politiek geldt vaak: 'het doel heiligt de middelen'. Kun je dat nu maken? Om dat hardop te zeggen? Heiligt het einde van de Japanse tirannie de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki, met zijn honderdduizenden vaak onschuldige doden en slachtoffers tot op de dag van vandaag? Is het geen waanzin dat in de geschiedenis iets goeds op zo'n demonische wijze bewerkt moet worden?!

Openb. 5 is een geweldig hoofdstuk. God keert zich niet af van de geschiedenis. Hij wendt zich niet af van die donkere, kolkende, ondoorgrondelijke stroom van gebeurtenissen, daden, ideeën, invloeden, mislukkingen, corruptie, zelfopoffering en bedrog.

God haalt er ook niet eenvoudig een streep door. Als Jezus Christus weerkomt om zijn koningschap op aarde te vestigen, dan poetst Hij het niet uit wat er op aarde gebeurd is, dan gooit Hij de geschiedenis niet in het vuilnisvat van de eeuwigheid. De eeuwigheid heeft geen vuilnisvaten. Want dan zou zij geen eeuwigheid zijn!

Christus poetst het niet uit en gooit het niet weg: De as van de honderdduizenden die in Auschwitz zijn vergast en verbrand.

De eindeloze rijen kruisen op de oorlogskerkhoven van jonge mannen die hun leven gaven voor de vrijheid waarvan u en ik dagelijks genieten.

De tranen van onderdrukte negers in Zuid Afrika of van uitgebuite boeren in Zuid Amerika. En hun wanhoopsdaden. Wij kunnen hier weinig mee. Ook als christenen kunnen we hier weinig mee. Als we er over gaan praten krijgen we binnen de kortste keren ruzie. Een onder ons geliefde oplossing is om er dan maar met een wijde boog om heen te lopen. Als je er ook maar iets van zegt heft iemand waarschuwend zijn vingers op: 'Geen politiek op de kansel, broeder!'.

We kunnen deze problemen niet aan. De geschiedenis is voor ons een gesloten boek. Niemand in de hemel en niemand op de aarde - ook christenen niet! - kunnen de boekrol openen.

Christus loopt er niet om heen. Bij zijn komst haalt Hij niet eenvoudig een streep door de geschiedenis. Hij gooit de geschiedenis met alles wat daarin is gebeurd, niet in een vuilnisvat. Hij neemt het in zijn doorboorde handen! Hij neemt de boekrol van de geschiedenis in zijn handen en doet wat niemand kan - geen generaal, geen filosoof, geen wereldhervormer, geen goeroe, geen politicus (ook geen christenpoliticus!) - : Hij opent het boek. Hij opent de boekrol. Dat wil zeggen: Hij brengt de geschiedenis tot haar voleinding.

Wij hebben het vaak over het einde van de geschiedenis.

'Het einde'. Dat is niet bijbels.

De bijbel spreekt niet over een einde van de geschiedenis in de zin van punt uit en nu een streep er door en weg er mee! De bijbel spreekt over einde in de zin van voleinding. "Voleinding": dat is een einde waarin alles wat gebeurd is tot volheid is gekomen, een doel heeft bereikt.

Dat gaat Christus doen wanneer Hij de boekrol der geschiedenis uit de handen van God in eigen doorboorde handen neemt en hem opent. Dan gaat Hij de geschiedenis

tot voleinding brengen.

Dat gebeurt in het boek Openbaring vanaf hoofdstuk 6.

Zegel na zegel van de boekrol wordt verbroken. Na de verbreking van elk zegel gebeurt er wat op aarde. Vreselijke dingen: oorlogen, rampen. De satan maakt zich op en speelt zijn laatste troeven op tafel. Er duikt een wereldheerser op die dronken van macht zich goddelijke eer laat bewijzen en de mensen tuinen er in. In al die rampen en plagen en oorlogen komt een stuk van de menselijke geschiedenis tot zijn voleinding. Als een zweer die rijp wordt. De haat, het egoïsme, de opstand tegen die de wereldgeschiedenis zo bepaalt, gaat ten einde. Al het antigoddelijke komt tot rijpheid en zweert om zo te zeggen uit.

Wat gebeurt er in al dat lijden, al die plagen die tijdens het openen van het boek der geschiedenis door de wereld gaan? Het geheim van dit lijden staat te lezen in de handen van Hem die de zegels van het geschiedenisboek verbreekt en de bladzijden er van omslaat. De bladzijden worden omgeslagen door handen waarin de littekens van de kruisnagels staan.

Dat heeft een heel diepe betekenis. In het verbreken van de zegels, in het omslaan van de bladzijden van het geschiedenisboek geeft Christus de wereld aandeel aan zijn eigen lijden. Ik moet het nog iets anders zeggen - het valt niet mee om het goed te zeggen want het gaat om een groot geheim - .

Wanneer Hij met zijn doorboorde handen de bladzijden van het boek der wereldgeschiedenis omslaat, geeft Hij de wereld in haar geschiedenis door lijden heen aandeel aan de uitkomst van zijn eigen lijden.

Zoals het lijden van Christus uitliep op de heerlijkheid van de opstanding, zo loopt in Christus' doorboorde handen het lijden dat in het boek Openbaring beschreven staat uit op de komst van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

De wereldgeschiedenis is een geschiedenis van waanzin en lijden. In zijn eigen levensgeschiedenis, met als hoogtepunt zijn kruislijden, heeft Jezus alle waanzin en lijden van de geschiedenis in zijn eigen lichaam en ziel ten einde toe ondergaan.

Wanneer Jezus aan het kruis sterft, sterft Hij aan onze zonden.

Hij sterft ook aan al die zaken die de geschiedenis tot zo'n donkere, kolkende, ondoorgroendelijke stroom gebeurtenissen maken.

Hij sterft aan de corruptie van de joodse leiders die een oneerlijk proces met valse getuigen tegen Hem organiseren.

Hij sterft aan de angst van een Pilatus die om zijn baantje Jezus ter kruisiging overgeeft en publiekelijk zijn handen in onschuld wast.

Hij sterft aan de kus waarmee een vriend Hem verraadt.

Hij sterft aan de verblinding van een opgehitst volk dat schreeuwt: 'Kruist Hem, kruist Hem'.

Hij sterft aan het onverstand van de massa die liever Barabbas, een moordenaar, levend in haar midden heeft dan Hem, de rechtvaardige.

Alle waanzin van de hele geschiedenis - van vroeger, van nu en van de toekomst - balt zich samen in de geschiedenis van Jezus, wanneer Hij lijdt en sterft.

Wanneer Jezus stervend uitroept: 'Het is volbracht!', betekent dit dat in de geschiedenis van zijn lijden alle geschiedenis is volbracht, ten einde toe geleden, tot op de bodem toe doorleefd.

Daarom is de wereldgeschiedenis met al haar waanzin en lijden niet zonder toekomst. Ik weet ook niet waarom Auschwitz er was. En elk verklarend woord van mij daarover is er één te veel. Ik kan geen mooie geruststellende woorden spreken over wat er in Afrika en Midden-Amerika en Suriname gebeurt.

Als ik een oorlogsmonument zie, met de namen van zoveel soldaten die hun leven gaven, en mooie woorden over 'vrijheid' en 'vaderslandsliefde', weet ik niet wat ik moet denken. Elke gedachte roept een nieuwe vraag op,

Ik weet maar één ding: Het is door Christus volbracht. Hij haalt geen streep door de geschiedenis. Hij gooit het niet weg. Maar Hij neemt het in zijn handen en schenkt de geschiedenis, met al haar waanzin en lijden, de voleinding van zijn eigen geschiedenis: de opstanding, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

Dan kan ik alleen maar zingen met alle schepselen in de hemel en op de aarde:

'Hem die op de troon gezeten is, en het Lam zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheid'.

Amen.